

Kitabu cha Yoeli na Kanisa la Waadventista wa Sabato la Laodikia - Nambari Thelathini na Tisa

Jeff Pippenger

2026-02-02

Nambari Thelathini na Tisa

Jaribio la kilele la omega la ndani linalofuata jaribio la msingi la alfa la nje la mwaka 2024, linahitaji ufafanuzi wa "ghala", na wa "chakula" kinachohifadhiwa katika ghala. Jaribio hilo ni la kinabii, nalo lina mistari ya ukweli, wa ndani na wa nje. Je, vito hivyo ni mabaki ya James White, au ni kweli za Neno la Mungu? Ni vyote viwili.

Mnamo 9/11, watu wa Mungu waliitwa kula kitabu kidogo na kurudi katika njia za kale za Yeremia, ambako misingi iliwekwa wakati huo. Mnamo 9/11, ilionekana kwamba Yohana, katika Ufunuo sura ya kumi na moja, alipoambiwa apime, aliambiwa apime mambo mawili. Aliambiwa apime hekalu, na waabudu waliomo humo. Aliambiwa aache nje ua wa nje uliotolewa kwa Mataifa kwa kipindi cha miaka 1,260 ya kukanyaga kwao patakatifu na jeshi. Patakatifu na jeshi ni hekalu na waabudu waliomo humo.

Mnamo 2023, yule yule malaika aliyekuwa ameshuka wakati wa 9/11 alishuka tena, akifungua muhuri wa ujumbe wa Kilio cha Usiku wa Manane, kisha mnamo 2024 kulifanyika jaribio la msingi la nje kuhusu iwapo ishara ya Roma bado inathibitisha maono kama ilivyofanya kwa Wamileraiti.

Madirisha "yaliyo wazi" ya mbinguni huashiria ujio wa jaribio la omega la ndani la Hekalu na mwito wa "kurejea." Jaribio hilo linahitaji kubainisha ishara mbili. Malaika wa tatu alipowasili mwaka 1844, na tena mnamo 9/11, Yohana anaambiwa apime Hekalu na waabuduo waliomo humo, na hivyo kutambulisha kazi ya kinabii ya kupima Hekalu na waabuduo mnamo mwaka 2023. Malaki anaibua swali: nini ndicho "ghala," na nini ndicho "chakula"? Maswali hayo hayo katika ndoto ya Miller yangukuwa: nini ndicho "kibweta," na nini ndicho "vito"?

Ndoto ya Miller inatambulisha madirisha ya mbinguni yaliyo wazi kuwa ndiyo mahali ambapo Kanisa lishindalo katika Ufunuo kumi na tisa huinuliwa likiwa limevikwa kitani cheupe ili kupanda farasi weupe wa jeshi la Bwana wa majeshi. Madirisha hayo yaliyo wazi ndiko baraka au laana ya Malaki humiminwa. Dirisha lililo wazi la Miller ndiko takataka huondolewa na vito hukusanywa ndani ya kisanduku.

Marejeo ya kwanza ya madirisha ya mbinguni yanapatikana katika simulizi la Nuhu, na madirisha hayo yalipofunguliwa, mvua ilinyesha siku arobaini, mchana na usiku. Madirisha yalipofunguliwa, nafsi nane zilikuwa ndani ya safina. Ubatizo katika Bahari ya Shamu ulianzisha miaka arobaini ya kutangatanga hadi Yordani ilipovukwa. Baadaye Kristo alipobatizwa mahali pale pale, alisukumwa nyikani kwa siku arobaini. Alipofufuka, kama ilivyowakilishwa kwa mfano na ubatizo wake, aliwafundisha wanafunzi kwa siku arobaini kabla ya kupaa mbinguni.

Kanisa linapobadilika kutoka Kanisa la Mapambano kuwa Kanisa la Ushindi, Mfalme Daudi mwenye umri wa miaka thelathini atatawala kwa miaka arobaini. Kanisa la Ushindi linawakilishwa na nabii, kuhani na mfalme. Nabii aliyekuwa na umri wa miaka thelathini alipoanza huduma yake ya miaka ishirini na miwili alikuwa Ezekieli, naye alianza huduma hiyo wakati mbingu zilipofunguliwa.

Ikawa katika mwaka wa thelathini, mwezi wa nne, siku ya tano ya mwezi, nilipokuwa kati ya mateka kando ya mto Kebari, mbingu zilifunguka, nikaona maono ya Mungu. Ezekieli 1:1.

Yusufu, akiwa na miaka thelathini, alianza kutawala akiwa kuhani, naye akakabiliwa na upepo wa mashariki wa Uislamu uliosababisha mgogoro uliokuwa ukizidi kuongezeka, uliowezesha Misri, joka lilalalo baharini, kutekeleza serikali moja ya ulimwengu. Katika huo mgogoro Yusufu alikusanya chakula ndani ya maghala.

Mnamo Julai 2023, ilisikika sauti nyikani, ndipo Simba wa kabila la Yuda akaanza kuuvunja muhuri wa ujumbe wa Kilio cha Usiku wa Manane. Mwaka 2024, jaribio la Alfa la msingi na la nje lilitenganisha makundi mawili, na mchakato wa kuuvunja muhuri uliendelea. Sasa, mwaka 2026, jaribio la Omega la ndani la hekalu litakalotenganisha tena makundi mawili limewasili.

Wiki ile takatifu ambayo Kristo, kama Mjumbe wa Agano, alithibitisha agano kwa wengi ni ua wa nje na Patakatifu. Tarehe 22 Oktoba 1844 hadi wakati Mikaeli atakaposimama (kama Alivyofanya mwishoni mwa ile wiki takatifu wakati Stefano alipouawa kwa kupigwa mawe) ni Patakatifu pa Patakatifu. Sikukuu za majira ya kuchipua zilitimilizwa katika ile wiki takatifu, na ndizo alfa ya sikukuu, na sikukuu za majira ya vuli, yaani Sikukuu ya Baragumu katika siku ya kwanza, Siku ya Upatanisho katika siku ya kumi, kisha Sikukuu ya Vibanda kuanzia siku ya kumi na tano hadi ya ishirini na mbili, ndizo omega ya sikukuu.

Vivyo hivyo, mifano inayohusu ujio wa pili lazima itimizwe kwa wakati uliobainishwa katika huduma ya mfano. Chini ya mfumo wa Kimosai, kutakaswa kwa patakatifu, yaani Siku kuu ya Upatanisho, kulifanyika siku ya kumi ya mwezi wa saba wa Kiyahudi (Walawi 16:29-34), ambapo kuhani mkuu, baada ya kufanya upatanisho kwa Israeli wote, na hivyo kuyaondoa dhambi zao kutoka katika patakatifu, alitoka na kuwabariki watu. Hivyo ikaaminiwa kwamba Kristo, Kuhani wetu Mkuu, angeonekana kuutakasa ulimwengu kwa kuangamiza dhambi na wenye dhambi, na kuwabariki watu wake wanaosubiri kwa kuwavisha kutokufa. Siku ya kumi ya mwezi wa saba, Siku kuu ya Upatanisho, wakati wa kutakaswa kwa patakatifu, ambayo katika mwaka 1844 iliangukia tarehe ishirini na mbili ya Oktoba, ilichukuliwa kuwa wakati wa ujio wa Bwana. Hili lilipatana na ushahidi uliokwisha kuwasilishwa kwamba siku 2300 zingekoma katika majira ya vuli, na hitimisho hilo lilionekana lisiloweza kuepukika.

Katika mfano wa Mathayo 25, wakati wa kusubiri na kulala usingizi ukafuatwa na kuja kwa Bwana-arusi. Hili lilikuwa kwa kufuatana na hoja zilizowasilishwa hivi punde, za kutoka katika unabii na katika vielelezo. Hoja hizo zilibeba hakikisho thabiti la ukweli wao; na ‘mwito wa usiku wa manane’ ukatangazwa na maelfu ya waamini.

Kama wimbi kuu la bahari, harakati hiyo ilifagia nchi yote. Kutoka mji hadi mji, kutoka kijiji hadi kijiji, na hata katika sehemu za mbali za mashambani ilifika, hadi watu wa Mungu

waliokuwa wakisubiri wakaamshwa kabisa. Ushabiki wa kidini ukatoweka mbele ya tangazo hili kama umande wa barafu wa mapema mbele ya jua linapochomoza. Waumini waliona shaka na tashwishi zao zikiondolewa, na tumaini pamoja na ujasiri vilihuisha mioyo yao. Kazi hiyo haikuwa na yale mambo ya kupindukia ambayo daima hujionyesha panapokuwapo msisimko wa kibinadamu pasipo ile nguvu ya kudhibiti ya Neno na Roho ya Mungu. Ilikuwa kwa tabia sawasawa na zile nyakati za kujinyenyekeza na kurejea kwa Bwana ambazo, miongoni mwa Israeli wa kale, zilifuatia ujumbe wa kukemea kutoka kwa watumishi Wake. Ilibeba sifa bainifu zinazotambulisha kazi ya Mungu katika kila enzi. Kulikuwa na furaha ya msisimko kidogo sana, bali badala yake kulikuwa na uchunguzi wa kina wa moyo, ungamo la dhambi, na kuuacha ulimwengu. Maandalizi ya kumlaki Bwana yalikuwa mzigo wa roho zilizotaabika kwa uchungu. Kulikuwa na maombi ya kudumu kwa uthabiti na kujitoa wakfu bila kujihifadhi kwa Mungu. Pambano Kuu, 400.

Sikukuu za majira ya kuchipua zilitimizwa katika juma takatifu, na mvua ya awali, au alfa, kisha ikamiminwa siku ya Pentekoste, hivyo ikiashiria kwa mfano kumiminwa kwa mvua ya mwisho katika sikukuu za vuli. Sikukuu hizo za majira ya kuchipua zimeainishwa katika Mambo ya Walawi 23, aya ya 1 hadi 22. Sikukuu za vuli zimo katika aya ya 23 hadi 44. Miaka 2300 inakupeleka hadi mwaka 1844. Aya ishirini na mbili kwa sikukuu za majira ya kuchipua, na aya ishirini na mbili kwa sikukuu za vuli. Makundi mawili ya aya ishirini na mbili katika sura ya ishirini na tatu.

Sikukuu ya Baragumu ilikuwa onyo kwamba hukumu ingefanyika baada ya siku kumi, na Sikukuu ya Vibanda ilikuwa sherehe ya furaha kwa sababu ya msamaha wa dhambi uliotolewa katika Siku ya Upatanisho. Sabato na siku ya nane baada ya hiyo sikukuu zinawakilisha pumziko la Sabato la miaka elfu moja duniani.

Lakini, wapendwa, msilipuuze jambo hili moja, kwamba kwa Bwana siku moja ni kama miaka elfu moja, na miaka elfu moja ni kama siku moja. 2 Petro 3:8.

Malaika wa kwanza alitangaza ufunguzi wa hukumu, na katika kiwango hicho cha kinabii, mwaka 1798, uliokuwa “wakati wa mwisho” wa Danieli, ni utimilifu wa Sikukuu ya Baragumu; lakini tarehe 11 Agosti, 1840, ujumbe uliokuwa umefunuliwa wa malaika wa kwanza wa mwaka 1798 ulitiwa nguvu kwa utimilifu wa unabii wa ole wa pili. Uislamu ni sehemu ya onyo la Sikukuu ya Baragumu, linalotangaza kukaribia kwa siku ya hukumu.

Kwa wale walio radhi kuona, sikukuu za majira ya vuli za Baragumu na Vibanda zinawakilisha sikukuu za Alfa na Omega, huku hukumu ikiwa katikati. Si kwa bahati tu kwamba sikukuu hizi zimeainishwa katika Mambo ya Walawi ishirini na tatu. Ishirini na tatu ni ishara ya Upatanisho. Si kwa bahati tu kwamba sikukuu ya kwanza iko siku ya kwanza ya mwezi wa saba na kwamba sikukuu ya mwisho hukamilika siku ya ishirini na mbili. Sikukuu ya Baragumu ni herufi ya kwanza ya alfabeti ya Kiebrania, Siku ya Upatanisho ni herufi ya kati, na Sikukuu ya Vibanda ni herufi ya ishirini na mbili ya alfabeti ya Kiebrania.

Mambo ya Walawi sura ya ishirini na tatu, aya ya 23 hadi 44, ni aya ishirini na mbili zilizowekwa ndani ya “muundo wa kweli.” Siku ya kumi iliyo katikati hutambulisha jaribio, kwa maana kumi ni

ishara ya jaribio, na Siku ya Upatanisho ndiko ambako uasi wa waliopotea husajiliwa na kutatuliwa, nao uasi huo unawakilishwa na herufi ya kumi na tatu ya alfabeti ya Kiebrania. Herufi ya katikati ya neno la Kiebrania la ukweli ni ya kumi na tatu, nayo inalingana na siku ya kumi ya mwezi wa saba, na, kama alama ya njia, inamiliki sifa za kinabii za alfabeti ya Kiebrania na ya siku hiyo mahsusi. Kumi pamoja na kumi na tatu ni ishirini na tatu. Sabini ni jumla ya 10 mara 7, na siku ya kumi ya mwezi wa saba pia inalingana na sabini, ambayo ni ishara ya mwisho wa kipindi cha rehema.

Ndipo Petro akamwendea, akamwambia, Bwana, ndugu yangu akinikosa mara ngapi nimsamehe? Hata mara saba? Yesu akamwambia, Sikuambii hata mara saba; bali hata saba mara sabini. Mathayo 18:21, 22.

Miaka mia nne na tisini ilitengwa kwa ajili ya Israeli ya kale. Miaka hiyo ilikatwa kutoka katika kipindi cha miaka elfu mbili na mia tatu na iliwakilishwa kama majuma sabini; hivyo Yesu alibainisha kwamba kikomo cha muda wa rehema ni mia nne na tisini, ambacho kinawakilishwa na “majuma sabini” katika Danieli sura ya tisa.

Majuma sabini yameamriwa juu ya watu wako na juu ya mji wako mtakatifu, kukomesha uasi, na kutia mwisho dhambi, na kufunika uovu, na kuleta haki ya milele, na kutia muhuri njozi na unabii, na kumpaka mafuta yeye aliye mtakatifu sana. Danieli 9:24.

Neno la Kiebrania linalotafsiriwa kama “katiliwa mbali” linatumika tu katika aya hii katika Agano la Kale, nalo humaanisha “kuamuliwa” au “kuamriwa.” Ni tofauti na neno la kawaida linalotumiwa kutafsiriwa “katiliwa mbali,” ambalo linatokana na tendo la Abramam la kuvipasua sadaka katika hatua ya kwanza ya agano katika Mwanzo kumi na tano. Ili “kuamuliwa” na “kuamriwa” kwamba Israeli wangepewa miaka mia nne na tisini ya kipindi cha rehema, kisha wangepatikaniwa mbali kama watu wa agano la Mungu. Kuna “kukatwa” mbili tofauti: moja inayowakilisha kipindi kama kipindi cha rehema kilichokatiliwa mbali kutoka katika hesabu iliyo kubwa zaidi kwa idadi ya sabini; na wakati “divai mpya” ya Yoeli “inapokatiliwa mbali” kutoka vinywani mwao, kipindi cha rehema hufungwa. Sabini inawakilisha kufungwa kwa kipindi cha rehema.

Sikukuu za majira ya vuli zinajumuisha hatua tatu za neno la Kiebrania "kweli". Sikukuu hizo zinaanza katika Mambo ya Walawi 23:23; alama ya njia ya katikati ni siku ya kumi ya Siku ya Upatanisho pamoja na herufi ya kumi na tatu, ambazo pamoja hulingana na 23; na Sikukuu ya Vibanda hukamilika siku ya ishirini na mbili, kisha kuna Sabato kuu inayofuatia sikukuu hiyo; na kifungu hicho kinahitimia katika 23:44.

Kitabu cha Walawi humaanisha ukuhani wa Walawi. Sikukuu za majira ya kuchipua zimeainishwa katika sura ya 23:1-22, kisha sikukuu za majira ya vuli zimeainishwa katika 23:23-44. Sikukuu za majira ya kuchipua zinawakilishwa na aya ishirini na mbili, na alfabeti ya Kiebrania ina herufi ishirini na mbili. Sikukuu za majira ya vuli pia zimeainishwa kwa aya ishirini na mbili. Sikukuu ya Baragumu hutangaza kukaribia kwa hukumu katika Siku ya Upatanisho. Kisha Sikukuu ya Vibanda hudumu siku saba, ikikamilika siku ya ishirini na mbili ya mwezi wa saba. Siku ya kwanza ya hizo saba ilikuwa Sabato ya sherehe, na kadhalika siku ya nane, ambayo ilikuwa siku

iliyofuata baada ya sikukuu ya siku saba. Siku ya kwanza na ya nane hufanya siku ya nane kuwa alama ya nane iliyo ya zile saba.

Nena na wana wa Israeli, uwaambie, Siku ya kumi na tano ya mwezi huu wa saba itakuwa Sikukuu ya Vibanda kwa Bwana siku saba. Siku ya kwanza kutakuwa na mkutano mtakatifu; msifanye kazi yoyote ya utumwa siku hiyo. Siku saba mtatoa kwa Bwana sadaka itolewayo kwa moto; na siku ya nane kutakuwa kwenu mkutano mtakatifu; nanyi mtatoa kwa Bwana sadaka itolewayo kwa moto; hilo ni kusanyiko kuu; wala msifanye kazi yoyote ya utumwa siku hiyo. ... Tena siku ya kumi na tano ya mwezi wa saba, mtakapokuwa mmekusanya mazao ya nchi, mtamfanyia Bwana sikukuu siku saba; siku ya kwanza itakuwa sabato, na siku ya nane itakuwa sabato. Walawi 23:34-36, 39.

Sabato ya sherehe ya siku ya nane, inayoifuata Sikukuu ya Vibanda, inawakilisha Sabato ya miaka elfu. Kutangatanga kwa Waisraeli wa kale jangwani kwa miaka arobaini huadhimishwa kwa kukaa katika vibanda siku za Sikukuu ya Vibanda, na kukaa huko katika vibanda kunawakilisha si tu kumiminwa kwa Mvua ya Mwisho, bali pia wakati wa taabu ya Yakobo, wakati ambapo malaika wamewaongoza waaminifu wa Mungu katika milima na vilima kwa ulinzi.

Katika wakati wa taabu, sote tukakimbia kutoka mijini na vijijini, lakini tukafuatwa na waovu, ambao waliingia katika nyumba za watakatifu wakiwa na upanga. Wakauinua upanga ili kutuua, lakini ukavunjika, ukaanguka bila nguvu kama unyasi. Ndipo sote tukalia mchana na usiku kwa ukombozi, na kilio hicho kikapanda mbele za Mungu. Jua likachomoza, na mwezi ukasimama tuli. Mito ikaacha kutiririka. Mawingu mazito meusi yakaja, yakagongana yenyewe kwa yenyewe. Lakini palikuwepo sehemu moja iliyo wazi ya utukufu uliotulia, ambako kulitoka sauti ya Mungu kama ya maji mengi, iliyotikisa mbingu na nchi. Anga likafunguka na kufungwa, likawa katika msukosuko. Milima ikatetemeka kama mwanzi katika upepo, ikaporomosha vipande vya miamba vyenye ncha ncha pande zote. Bahari ikachemka kama chungu, ikatupa mawe juu ya nchi. Na Mungu alipotamka siku na saa ya kuja kwa Yesu, na akaukabidhi agano la milele kwa watu wake, alinena kauli moja, kisha akanyamaza, wakati yale maneno yakivuma kote duniani. Israeli wa Mungu wakasimama wakiwa na macho yao yameelekezwa juu, wakiyasikiliza maneno yale yalipotoka katika kinywa cha Yehova, na yakavuma duniani kama mfululizo wa mngurumo wa radi wenye kishindo kikuu mno. Ilikuwa tukio la kutisha kwa uzito wake wa ibada. Mwisho wa kila kauli, watakatifu wakapaza sauti, “Utukufu! Haleluya!” Nyuso zao zikaangaziwa kwa utukufu wa Mungu; wakang'aa kwa ule utukufu kama uso wa Musa ulivyong'aa aliposhuka kutoka Mlima Sinai. Waovu hawakuweza kuwatazama kwa sababu ya ule utukufu. Na baraka isiyo na mwisho ilipotangazwa juu ya wale waliomheshimu Mungu kwa kuishika Sabato yake kuwa takatifu, pakawa na kelele kuu ya ushindi juu ya Mnyama, na juu ya Sanamu yake.

“Ndipo yubilei ilipoanza, wakati ambapo nchi ilipaswa kupumzika.” Review and Herald, Julai 21, 1851.

Yesu anarejea, nayo dunia inapumzika kwa miaka elfu moja, kama ilivyoakisiwa katika Sabato ya mwaka wa saba ya nchi na katika Yubilei. Katika mstari wa tatu wa Walawi ishirini na tatu, Sabato ya siku ya saba kwa mwanadamu inatambuliwa kama utangulizi wa sura inayohitimishwa kwa ya

nane, yaani, iliyo miongoni mwa zile saba, na inayowakilisha Sabato ya mwaka wa saba ya nchi kupumzika.

Bwana akanena na Musa, akasema, Nena na wana wa Israeli, uwaambie, Kuhusu sikukuu za Bwana, mtakazozitangaza kuwa makutano matakatifu; hizi ndizo sikukuu zangu. Siku sita kazi itafanywa; lakini siku ya saba ni Sabato ya mapumziko, kusanyiko takatifu; msifanye kazi yo yote humo; ni Sabato ya Bwana katika makao yenu yote. Walawi 23:1-3.

Alfa ya sura ya ishirini na tatu ni Sabato ya siku ya saba, na Omega ya sura hiyo ni miaka elfu moja ya dunia ikiwa ukiwa, ambayo imeashiriwa kwa mfano na Sabato ya mwaka wa saba ya nchi na Yubilei. Alfa ya sura ni sikukuu za majira ya kuchipua zinazoanza na Sabato ya siku ya saba na kuishia katika aya ya ishirini na mbili; ilhali Omega ya sura huishia siku ya ishirini na mbili ya mwezi wa saba, ikifuatiwa na Sabato ya sherehe ya siku ya nane inayowakilisha Sabato ya mwaka wa saba ya nchi.

Aya moja hadi ishirini na mbili zinawakilisha kazi ya Kristo kama Kuhani Mkuu wa Mbinguni katika Patakatifu; aya ishirini na tatu hadi arobaini na nne zinawakilisha kazi yake katika Patakatifu pa Patakatifu. Mambo ya Walawi ni ishara ya makuhani, na linawakilisha huduma ya Kristo ya Ukuhani Mkuu. Sabato ya siku ya saba ya alfa hurejea nyuma hadi uumbaji, na Sabato ya mwaka wa saba ya omega hufikia hadi katika dunia iliyofanywa upya. Mambo ya Walawi sura ya ishirini na tatu kihistoria inapanuka kutoka uumbaji hadi uumbaji upya.

Furaha au aibu ya ujumbe wa kinabii ni ishara ya wale walio na ujumbe wa Kilio cha Usiku wa Manane, au ule ulio bandia. Mpaka ukweli huu utakapozingatiwa katika simulizi, jambo linalozalisha aibu halitatambuliwa. Wale walio na mafuta halisi hawatakosa hoja hii. Furaha hiyo inawakilishwa na wale ambao dhambi zao zimeondolewa; ndiyo hao wanaosherehekea Sikukuu ya Vibanda.

Naye Neno alifanyika mwili, akakaa miongoni mwetu, (nasi tukaona utukufu wake, utukufu kama wa mzaliwa wa pekee wa Baba,) amejaa neema na kweli. Yohana 1:14.

Neno la Kigiriki linalotafsiriwa kuwa “akaishi” lina maana ya “kufanya maskani.” Yesu akawa mwili na akafanya maskani pamoja nasi. Alijitwalia asili yetu ya kibinadamu, maskani yetu, hema letu, kibanda chetu, mwili wetu. Petro alisema hivi:

Naam, naona kuwa ni vema, maadamu nimo katika hema hili, kuwaamsha kwa kuwakumbusha; nikijua ya kuwa hivi karibuni imenipasa kuliacha hema hili langu, kama vile Bwana wetu Yesu Kristo alivyonyesha. 2 Petro 1:13, 14.

Paulo alisema hivi:

Kwa maana twajua ya kwamba, nyumba yetu ya dunia hii, hema hili, likiharibiwa, tunalo jengo litokalo kwa Mungu, nyumba isiyofanywa kwa mikono, iliyo ya milele mbinguni. Maana katika hema hili twaugua, tukitamani sana kuvikwa kao letu litokalo mbinguni; ikiwa kweli tukiisha kuvikwa hatutaonekana uchi. Maana sisi tulio katika hema hili twaugua, tukilemewa; si kwamba tunataka kuvuliwa, bali kuvikwa, ili kile chenye kufa kimezwe na uzima. 2 Wakorintho 5:1-4.

Sikukuu ya Vibanda ni ishara ya kutiwa muhuri kwa wale laki moja na arobaini na nne elfu, jambo ambalo hutimizwa wakati madirisha ya mbingu yanapofunguliwa. Dhambi za wale laki moja na arobaini na nne elfu zinapofutwa, Roho Mtakatifu atamiminwa bila kipimo juu ya kanisa lishindalo. Hukumu imekamilika kwa wale laki moja na arobaini na nne elfu, na waliotiwa muhuri hutoka kutangaza sauti kuu ya malaika wa tatu chini ya uweza wa Roho Mtakatifu, kama inavyoakilishwa katika Sikukuu ya Vibanda.

Mwili wetu ni hekalu, na pia ni hema, ambalo ndilo Maskani. Wale waliokusanyika Yerusalemu kusherehekea Sikukuu ya Vibanda walikuwa wakisherehekea kwamba dhambi zao zilikuwa zimefutwa. Musa alitumiwa kusimamisha Maskani jangwani, na Sikukuu ya Vibanda mwishoni ilisherehekewa kwa kuishi katika vibanda jangwani, kwa maana Yesu daima huonyesha mwisho kwa kutumia mwanzo.

Basi, ndugu watakatifu, washirika wa mwito wa mbinguni, mtafakarini Mtume na Kuhani Mkuu wa ungamu letu, Yesu Kristo; aliye mwaminifu kwake aliyemteua, kama vile Musa naye alivyokuwa mwaminifu katika nyumba yake yote. Kwa maana huyu amehesabiwa kustahili utukufu mwingi kuliko Musa, kwa kadiri kwamba yeye aliyejenga nyumba ana heshima kuu kuliko nyumba yenyewe. Kwa kuwa kila nyumba hujengwa na mtu fulani; bali yeye aliyevijenga vitu vyote ni Mungu. Naye Musa kweli alikuwa mwaminifu katika nyumba yake yote, kama mtumishi, kuwa ushuhuda wa mambo ambayo yangenenwa baadaye; bali Kristo, kama Mwana, juu ya nyumba yake mwenyewe; na sisi ndiyo nyumba yake, ikiwa tutashikilia kwa uthabiti ujasiri na kujisifu katika tumaini mpaka mwisho. Waebrania 3:1-6.

Musa alikuwa mtumishi mwaminifu ambaye Mungu alimtumia kusimamisha hema la kukutania, lakini Kristo, kama Kuhani Mkuu na Mtume, ana heshima kuu zaidi kuliko mtumishi Musa. Nyumba zote, kuanzia hema la kukutania la Musa, hadi hekalu la Sulemani, hadi hekalu la Herode lililofanyiwa ukarabati kwa miaka arobaini na sita, hekalu la mwanadamu lenye kromosomu 46, na hekalu la Wamileraiti la 1798 hadi 1844, zilijengwa na Mungu. Katika mfululizo wa kinabii wa maudhihirisho mbalimbali ya mahekalu—unaomaanza katika Bustani ya Edeni, kisha baada ya dhambi, langoni mwa Bustani, kisha baada ya gharika katika madhabahu mpaka wakati wa Musa—alama kuu tatu za njia ni Musa, Kristo, na wale mia arobaini na nne elfu.

Musa na Kristo wanawakilisha Alfa na Omega wa Israeli ya kale, na kwa pamoja wanawakilisha muungano wa ubinadamu na Uungu, unaowakilishwa pia na mia arobaini na nne elfu. Katika ujio wa malaika wa tatu, katika Ufunuo sura ya kumi na moja, Yohana anaambiwa apime hekalu, na katika ujio wa malaika yuleyule mnamo 9/11, Yohana anaambiwa tena apime hekalu. Katika visa vyote viwili anaambiwa aache ua wa nje wa siku 1,260. Mnamo 2023, malaika yuleyule aliwasili, na watu wa Mungu sasa wameitwa kupima hekalu. Siku 1,260, yaani siku tatu na nusu, zilimalizika mwaka 2023, na kuanzia hapo hadi kabla tu ya sheria ya Jumapili hekalu linapaswa kusimamishwa. Mwaka 2024 uliashiria kuwekwa kwa misingi, nao ulishuhudia uasi ukijitokeza kama kundi lililoidharau “siku ya mambo madogo,” likipinga utambuzi wa Miller wa ishara inayothibitisha maono.

Tena neno la Bwana likanijia, kusema, Mikono ya Zerubabeli imeweka msingi wa nyumba hii; mikono yake nayo itakamilisha; nawe utajua ya kuwa Bwana wa majeshi amenituma kwenu.

Maana ni nani aliyedharau siku ya mambo madogo? Kwa kuwa hao watafurahi, nao wataona timazi mkononi mwa Zerubabeli, pamoja na wale saba; hao saba ndio macho ya Bwana, yanayoenda huku na huko katika dunia yote. Zekaria 4:8-10.

Kukataa utambuzi wa Miller kwamba ni Roma inayothibitisha maono, ni kukataa misingi, na ni “kudharau siku ya mambo madogo.” Harakati ya Wamilleri ilikuwa harakati ya alfa ya malaika wa kwanza na wa pili, na harakati ya wale elfu mia moja arobaini na nne ni harakati ya omega ya malaika wa tatu. Ni yenye nguvu mara ishirini na mbili kuliko alfa. Katika maana hii ya kinabii, misingi ya harakati ya Wamilleri ni “siku ya mambo madogo.” Kudharau kweli yoyote ya msingi inayowakilishwa juu ya mbao mbili za Habakuki ni kufa, kwa kuwa maono yanayothibitishwa katika mstari wa kumi na nne wa Danieli kumi na moja ni yale yale maono ambayo Sulemani aliyatambua.

Pasipo maono, watu huangamia; bali ashikaye sheria, heri yake. Mithali 29:18.

Maono ya jiwe la kilele ni ya ajabu, kwa kuwa yanabainisha kwamba jiwe kuu la pembeni la msingi pia ndilo jiwe la kilele, lakini kwa nguvu iliyo mara ishirini na mbili zaidi. Jaribio la msingi la Alfa la mwaka 2024 lilikuwa ujumbe wa kuwekewa muhuri ulio wa nje na wa kiakili, na jaribio la Hekalu la Omega la mwaka 2026 ni ujumbe wa kuwekewa muhuri ulio wa ndani na wa kiroho. Moja hutambua sanamu na chapa ya mnyama, na lingine sanamu na chapa ya Mungu. Jaribio hilo la ndani la Omega linawakilishwa na ishara mbili za ndoto ya Miller ambazo lazima zifafanuliwe katika muktadha wa matukio ya siku za mwisho. Ghala ni nini? Na chakula ni nini?

Tutaendelea na mambo haya katika makala ijayo.

Ndoa ya Kiyahudi katika nyakati za Yesu ilijumuisha hatua kuu tatu, ambazo mara nyingi ziliendelea kwa muda wa miezi kadhaa au hata mwaka mmoja. Hatua ya kwanza ilikuwa ndoa ya kisheria, iitwayo uchumba, ambapo ndoa ilithibitishwa kisheria, lakini bibi harusi na bwana harusi walibaki wametenganishwa, ilhali bwana harusi alirudi katika nyumba ya baba yake kuandaa mahali kwa ajili ya bibi harusi wake. Ndiyo maana Maria, mke wa Yosefu, alitwa mke wake, hata kabla hawajaishi pamoja. Kutokuwa waaminifu katika kipindi hiki kulihesabiwa kuwa uzinzi.

Kipindi cha kusubiri hakikuwa na uhakika, na kingeweza kuwa siku, wiki, au miezi. Hali hiyo ya kutokuwa na uhakika ni kipengele muhimu la mfano huo. Baba angeweza kusubiri hadi mwaka mmoja, ili kuthibitisha ubikira wa bibi-arusi. Bwana-arusi hakutangaza siku wala saa kamili ya kurejea kwake, kwa maana baba yake ndiye aliyekuwa na mamlaka ya kuamua ni lini; hivyo bibi-arusi alijua kuwa arusi ilikuwa inakuja, lakini hakujua ni lini. Hali hii ya kutokuwa na uhakika ilikuwa ya makusudi, na hadi baba alipomwamuru bwana-arusi aende akamchukue bibi-arusi wake, mambo yote yaliyohusika yalisubiri.

Baba aliposema, “nenda ukamchukue bibi-arusi wako,” bwana-arusi alikuwa akija usiku, akiwa pamoja na marafiki, wakipaza sauti na kupiga tarumbeta. Hilo lilikuwa likitokea daima usiku ili kuepuka kusafiri umbali mrefu katika joto la mchana, ambalo laweza kuwa kali mno katika nchi ya Israeli. Miwenge na mafuta yalihitajika, kwa kuwa hakukuwa na taa za barabarani, na msafara huo ungeweza kudumu kwa saa kadhaa. Tamko halisi la kiibada katika ndoa za Kiebrania za kale,

ambalo lilitangazwa wakati wa misafara, lilikuwa, “Tazama, bwana-arusi aja!”

Wanawali (wasindikizi wa bibi-arusi) katika mfano huo hawakuwa wanawake wa kiholela; bali walikuwa wahudumu wa bibi-arusi, walingojea pamoja naye, wakiwa wametarajiwa kujiunga na msafara, na waliwajibika kuwa tayari saa yoyote na kubeba mafuta yao wenyewe ya kuangaza njia kuelekea nyumbani kwa bwana-arusi. Mienge hiyo iliungua kwa haraka, hivyo ilikuwa lazima kubeba mafuta ya ziada, iwapo msafara ungechukua muda mrefu. Hakukuwa na mgawanyo wa pamoja wa mafuta hayo.

Kuchelewa kulikuwa jambo la kawaida katika msafara wa arusi na katika ndoa za kale, wala halikuwa tatizo kitamaduni. Kuchelewa kulitarajiwa, na kulala usingizi kulikuwa kawaida. Tofauti haiko katika kulala, bali katika maandalizi; wala si katika kuwa macho. Wanawali wapumbavu hawakupanga kwa ajili ya kuchelewa kama walivyofanya wale wenye busara. Kila mtu angelala, kwa kuwa kipindi kutoka uchumba wa kisheria hadi utimilifu wa ndoa kinaweza kuchukua mwaka.

Mara tu msafara ulipofika nyumbani kwa bwana-arusi, karamu ya arusi ilianza, na mlango ukafungwa kabisa, nao waliochelewa hawakuingizwa. Hili halikuwa ukatili—lilikuwa desturi, kwa maana mtu yeyote aliyebisha hodi baadaye, baada ya mlango kufungwa, kitendo hicho kilimaanisha kwamba hakuwa sehemu ya msafara.

Yesu hakuwa akibuni taswira, wala hakutoa ufafanuzi wa mfano huu kama alivyofanya mara nyingi. Hakuwa na haja ya kutoa ufafanuzi, kwa kuwa maelezo hayo yote ya kitamaduni yalikuwa yameeleweka kikamilifu na hadhira yake. Yesu alikuwa akibainisha ndoa halisi ya Mashariki, si jambo la dhahania.

Maelezo hayo yanathibitishwa kikamilifu kutokana na ushuhuda wa Kiebrania, na vilevile kutoka kwa wanahistoria wa enzi za Kirumi na Kigiriki.

Mishna (karne ya pili BK, lakini ikihifadhi desturi za enzi za Hekalu kabla ya mwaka 70 BK)

Talmudi (mkusanyo wa baadaye, lakini ukinukuu desturi za awali)

Josephus (mwanahistoria Myahudi wa karne ya kwanza)

Liturujia ya ndoa ya kirabi na majadiliano ya kisheria

Wachunguzi Wagiriki-Warumi wa Yudea

Yosefo hatoi "mwongozo wa harusi" uliopangiliwa vizuri, lakini maelezo ya kisheria na ya kitamaduni anayoyachukulia yanalingana kikamilifu na maelezo ya Mishnah/Talmud. Mishnah ndicho chanzo kikuu.

Mfano huo uliathiri kwa nguvu sana msikilizaji Myahudi wa karne ya kwanza, kwa kuwa hakuna chochote katika Mathayo 25 kilichohitaji kufafanuliwa. Kufika kwa wakati wa usiku wa manane kulikuwa jambo la kawaida, taa na mafuta yalikuwa mahitaji ya lazima yaliyo dhahiri, na kuchelewa kati ya uchumba wa ndoa wa kisheria na msafara wa usiku wa manane kulitarajiwa, na mlango kufungwa ulikuwa utaratibu wa kawaida! Wanawali waliotengwa walifedheheka, na kwa hadhira ya Kiyahudi ya kipindi cha Yesu, fedheha ya mwanamwali mpumbavu ilikuwa stahili

kabisa. Wakijua kikamilifu desturi hiyo, hadhira ya Yesu isingewaonea huruma wanawali wapumbavu, kwa maana kila mtu alijua kwamba maandalizi yalikuwa wajibu usiopingika kabisa kwa mwanamwali yeyote aliyeteuliwa kushiriki katika msafara. Ukweli huu ulikuwa dhahiri mno kwa hadhira ya Kiyahudi kiasi kwamba Yesu hakuhitaji kamwe kutoa maelezo yoyote ya mfano huo.